

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.035/2013/5.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság dr. Czirmes György ügyvéd által képviselt I. és II.r. felpereseknek dr. Kiss István Viktor ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Szegedi Törvényszéken 7.G.40.184/2011. számon indult és a Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.251/2012/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperesek részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Az I.r. felperest 30.000 (harmincezer) Ft, a II.r. felperest 15.000 (tizenötezer) Ft felülvizsgálati eljárási költség 15 napon belüli megfizetésére kötelezi az alperes részére.

Az I.r. felperest 1.750.000 (egymillió-hétszázötvenezer) Ft, a II.r. felperest 875.000 (nyolcszázhetvenezer) Ft le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére kötelezi - felhívásra - az államnak.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

i n d o k o l á s

A gépjármű és alkatrész kereskedelemmel foglalkozó gazdasági társaságok 2010 februárjában szóban megállapodtak az alperessel, hogy a tulajdonukat képező használt ingóságokat részére értékesítik, majd visszalízingelik, a kialkudott vételárat pedig egyéb, az alperes felé fennálló hiteltartozásaikba számítják be. Az adásvételi szerződéseket szóban kötötték meg azzal, hogy a vétel tárgyát képező ingóságok a felperesek birtokában és használatában maradnak a létrejövő lízingszerződésre tekintettel. A lízingszerződéseket a felek 2010. február 22-én kötötték öt éves futamidőre, mely szerződések mellékletei tartalmazták a lízingtárgyak felsorolását, cikkszám, megnevezés és darabszám szerint. A szerződéseket készfizető kezességi szerződések biztosították.

A lízingbevevő felperesek 2010. február 26-án - külön-külön - a lízingszerződésekben feltüntetett bruttó árakkal egyező vételárakról számlát bocsátottak ki az alperes mint vevő részére

2010. március 6-i teljesítési határidővel. Az alperes a számlákon megjelölt vételár fizetési kötelezettségének úgy tett eleget, hogy - a felperesek rendelkezésének megfelelően - az összegekkel más pénzügyi lízingszerződésekből eredő felperesi tartozásokat csökkentett, azokat követeléseibe beszámította.

Az alperes a felperesek súlyos szerződésszegésére hivatkozással a lízingszerződéseket 2010. szeptember 6-án azonnali hatállyal felmondta.

A felperesek keresetükben elsődlegesen az adásvételi szerződések érvénytelenségének megállapítását kérték. Hivatkoztak a szerződések színlelttségére, mivel a felek szándéka nem ingók tulajdonjogának átruházására irányult, céljuk az volt, hogy a felperesek kölcsönhöz jussanak. Másodlagosan a szerződések uzsorás jellegére hivatkoztak. Harmadlagosan a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékaránytalansága miatt támadták meg a szerződéseket. Hivatkoztak arra is, hogy az adásvételi szerződés tévedés jogcímén is érvénytelen, mivel a szerződés megkötésekor az alperes a vételár tekintetében megtévesztette őket. Eshetőlegesen előterjesztett harmad, illetőleg negyedleges kereseti kérelmük tekintetében marasztalási keresetet is előterjesztettek, melyben az alperest személyenként kétfélmillió Ft és járulékai megfizetésére kérték kötelezni. Utaltak arra, hogy adásvételi szerződés esetén a tulajdonszerzéshez szükséges az adásvétel tárgyát képező ingóságok birtokba vétele is a vevő részéről, amely a perbeli esetben elmaradt. Kiemelték, hogy a vételárat az alperes ténylegesen nem fizette meg számukra.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a peres felek között létrejött, ún. visszlízingszerződés lényege, hogy a lízingtárgy tulajdonosának likviditási gondjain segít, számára forrást teremt. Mindkét fél egyező akarata ennek a szerződésnek a megkötésére irányult, a felperesek helyzetét nem használta ki, nem jutott feltűnően értékaránytalan előnyhöz, mivel a felperesek határozták meg a vételárat.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a perbeli jogügylet visszlízingszerződés, amely a hitelezés egyik formája. A konstrukció két szerződés együttesen: adásvételi és pénzügyi lízingszerződés. E szerződések egymással szorosan összefüggnek és együttesen minősülnek visszlízingszerződésnek, amiből az következik, hogy önmagában az egyik elem érvénytelensége iránti kereset nem bírálható el, mivel az adásvételt nem lehet elvonatkoztatni a pénzügyi lízingtől. Mivel a felperesek keresetükben kizárólag az adásvételi szerződési elemet tartalmazó rész vonatkozásában kérték az érvénytelenség megállapítását, a teljes szerződéses konstrukcióra, a visszlízingszerződésre vonatkozóan megalapozott következtetés nem vonható le.

A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel arra hivatkozott: a visszlízings szerződésben a lízingtárgy tulajdonosa annak eladásával, majd visszlízingselésével a tulajdonából kikerült dolgot birtokolhatja, használhatja, egyben kölcsönhöz jut. A felek a szerződést akár egy megállapodásban, akár - az adásvételi és lízingügylet elkülönítésével - két külön megállapodásban is megkötötték. A perbeli esetben a felek külön, szóban állapodtak meg az ingók tulajdonjogának átruházásáról és ezt követően kötötték meg írásban a lízingszerződést. A két lépésben - szóban, illetve írásban - megvalósult szerződéskötésnek jogi akadálya nem volt, az ingók adásvételére irányuló szerződésnek nem volt érvényességi feltétele az írásba foglalás. A birtokba adásra a visszlízings sajátossága miatt nem volt szükség, mivel közvetlenül az adásvételi szerződést követően a lízingsszerződések is létrejöttek, amelyek alapján a dolgok birtoklására, használatára - díj ellenében - a lízingbe vevők, azaz a korábbi tulajdonosok szereztek jogot. Az a körülmény, hogy a vételár a lízingszerződés megkötése után került kiszámlázásra a felperesek részéről, sem az adásvételi, sem a lízingszerződési elem létrejöttét nem befolyásolja és nem bizonyítja azt sem, hogy az adásvételi szerződés a lízingszerződést követően került volna megkötésre. A jogerős ítéletben szereplő egyéb jogi érveket a felülvizsgálati kérelem nem támadta, így azok részletezése a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából szükségtelen.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmükben a felperesek elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a kereseti kérelmükben helytadó ítélet meghozatalát kérték. Álláspontjuk szerint az ingóságok sohasem kerültek az alperes tulajdonába, mert nem jutott azok birtokába, ezért a jogerős ítélet a Ptk. 117. §-ába, és a Ptk. 99. §-ába ütköző módon jogszabálysértő. Hivatkoztak arra is, hogy az adásvételi szerződés elengedhetetlen része az eladónak a vételár feletti rendelkezési jogának megvalósulása, amely nem történt meg. Az alperes ezen okból sem szerzett tulajdonjogot, így az ingóságokat nem adhatta lízingbe, ezért a szerződések és a jogerős ítélet is a Ptk. 205. § /1/-/2/ bekezdésébe ütköznek. Álláspontjuk szerint az eljáró bíróságok a felajánlott bizonyítékokat figyelmen kívül hagyták, a támadott szerződések, számlák szövegét, mint bizonyítékokat nem értékelték, ezért a jogerős ítélet a Pp. 163. §-ába és 206. §-ába is ütközik. Figyelemmel arra, hogy a jogerős ítélet indokolásából nem állapítható meg az egyes bizonyítási indítványok elutasításának oka, illetve a rendelkezésre álló okiratokból levont következtetések, ezért az a Pp. 220. § /1/ bekezdés d) pontjának második fordulata is sérti.

A felperesek hivatkoztak a Legfelsőbb Bíróság 2/2011.(XII.12.) PK vélemény 2. pontjára is. Álláspontjuk szerint a perbeli szerződésekben több olyan egyoldalú és előre meghatározott feltétel

is volt, melyek vonatkozásában az alperes nem bizonyította, hogy a felek a szerződéskötéskor azt ténylegesen megvitatták. Végül hivatkoztak arra is, hogy a 93/13/EGK irányelv 9. cikke alapján tisztességtelen volt az adósok székhelyétől több száz km-re lévő bíróság illetékességének a kikötése, az eljárásra a Szombathelyi Törvényszék lett volna illetékes.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a vonatkozó jogszabályokat helyesen értelmezve helytálló jogi következtetéseket vont le.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § /2/ bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt az abban hivatkozott indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.

A Kúria egyetért a másodfokú bírósággal a perbeli szerződések minősítésével, a felek által választott konstrukció lényegével kapcsolatban kifejtett álláspontjával. Megállapítja, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 163. § és 206. § (1) bekezdésének megfelelően mérlegelte és értékelte a bizonyítékokat és azokból okszerű következtetéseket levonva állapította meg a tényállást.

A felülvizsgálati kérelem tartalmára tekintettel a Kúria legelőször azt vizsgálta, hogy az érintett ingó dolgok tekintetében megtörtént-e a tulajdonosváltás, mivel ennek hiányában az alperes érvényesen nem rendelkezhetett azok használatba adásáról a felperesek felé.

A Ptk. 117. § (2) bekezdése értelmében ingó dolog tulajdonának átruházásához két feltétel együttes teljesülése szükséges: egyrészt, hogy a felek a tulajdon átruházásában érvényes jogcímen megegyezzenek, másrészt a dolog átadásra kerüljön az új tulajdonos számára. A tulajdon átruházás jogcímét - adásvétel - a felperesek a felülvizsgálati kérelmükben nem vitatták, csak azt állították, hogy a birtokukból nem kerültek ki az ingó dolgok, ezért azok átadása nem valósult meg. A Kúria utal arra, hogy a Ptk. hivatkozott rendelkezése szerint előírt átadás nemcsak kézhez adást jelent, hanem megvalósul a birtok fenntartása mellett is (constitutum possessorium). Ez utóbbi esetben az átruházó tulajdonos magánál tartja a dolgot továbbra is, de megegyezik a másik féllel, hogy a dolgot ezentúl a másik fél nevében, annak tulajdonaként használja. A perbeli visszlízing szerződésekben is ekként rendelkeztek a felek: a felperesek tulajdonában és birtokában lévő, megjelölt ingó dolgok az alperes tulajdonába kerüljenek, a felperesek birtokának fenntartása mellett. Mindezek alapján a Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül, a Ptk. 99. § és 117. § (2) bekezdésének helyes értelmezésével állapította meg, hogy a perbeli szerződések alapján a tulajdonátruházás megtörtént.

A Kúria nem találta megállapíthatónak a Ptk. 205. § (1) -(2) bekezdéseinek sérelmét sem. A jogerős ítélet szerint a peres felek úgy állapodtak meg, hogy a kialkudott vételárat a felperesek az alperes felé fennálló egyéb tartozásaikba számítják be. Felülvizsgálati kérelmükben a felperesek nem vitatták ezt a ténymegállapítást, ezért azt a Kúria nem vizsgálhatta felül. Ebből a megállapításból viszont az következik: az alperes rendelkezett a vételárral, azáltal, hogy a felperesekkel kötött megállapodásnak megfelelően azt beszámította korábbi tartozásaikba.

A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a perbeli szerződésük meghatározott pontjai kapcsán hivatkoztak arra, hogy azokat a szerződéskötéskor nem vitatták meg. Figyelemmel arra, hogy erre a felülvizsgálati kérelmükben hivatkoztak először, a felperesek ezen hivatkozását a Kúria nem vizsgálhatta. A jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel csak olyan kérdésben támadható, amely az első- és a másodfokú eljárásnak tárgya volt (BH.2001.222.sz.).

A Kúria nem találta érdemben vizsgálhatónak az illetékességi kifogást sem. E körben rögzíti, hogy a Vas Megyei Bíróság 2011. április 1-én kelt illetékességének hiányát megállapító végzését a Győri Ítéltábla helybenhagyta. Az e végzés elleni felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.21.495/2011/2.számú végzésével hivatalból elutasította. A jogerős döntésre tekintettel jelen eljárásban érdemben már nem vitatható, illetve nem vizsgálható a Szegedi Törvényszék, illetve Ítéltábla illetékessége.

Mindezekre figyelemmel a Kúria nem találta megállapíthatónak a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban pervesztes felpereseket a Pp. 270. § (1) bekezdés alapján irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján - figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseire - kötelezte az alperes - jogi képviselőjének a felülvizsgálati eljárásban ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységével arányban álló - felülvizsgálati eljárási költségének, és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint az illeték-feljegyzési joguk miatt le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

Budapest, 2013. június 27.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó-bíró, Dr. Szabó Péter sk. bíró

A kiadmány hitelével:

*/Seres Józsefné/
bíróági tisztviselő*